

Instytut Pamięci Narodowej - Archiwum

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/4481,Wystawa-Z-archiwum-IPN-Biala-Podlaska-15-marca-2010.html>
05.04.2026, 11:22

Wystawa „Z archiwum IPN” - Biała Podlaska, 15 marca 2010

Od 15 marca do 10 kwietnia br. w holu Urzędu Miasta Białej Podlaskiej (ul. Marszałka Józefa Piłsudskiego 3) można oglądać wystawę „Z archiwum IPN”.

Od momentu utworzenia Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu ogromne zainteresowanie wzbudzają przejęte przez Instytut archiwalia. W świadomości społeczeństwa postrzegane są one przede wszystkim przez pryzmat tzw. teczek. Autorzy wystawy starali się pokazać – w miarę możliwości – rzeczywisty charakter zasobu archiwalnego IPN.

Oddziałowe Biuro Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów (OBUiAD) w Lublinie gromadzi archiwalia od maja 2001 r. Przejęto wówczas m.in.: akta byłej Okręgowej Komisji Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (OKBZpNP) (rejstry miejsc i faktów zbrodni dokonanych na Lubelszczyźnie podczas okupacji niemieckiej, fotokopie i kserokopie dokumentów a także fotografie) oraz akta Sądu Rejonowego (Wojskowego Sądu Rejonowego, Specjalnego Sądu Karnego i Sądu Okręgowego).

We wrześniu 2001 r. zaczęły napływać pierwsze materiały z Archiwum Delegatury Urzędu Ochrony Państwa w Lublinie (akta operacyjne, administracyjne i personalne z lat 1944–1990 wytworzone przez były Wojewódzki i Miejski Urząd Bezpieczeństwa Publicznego, Powiatowe Urzędy Bezpieczeństwa Publicznego woj. lubelskiego, oraz Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Białej Podlaskiej, Chełmie, Lublinie i Zamościu) oraz akta Komendy Wojewódzkiej Policji w Lublinie (materiały administracyjne, akta osobowe funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej, Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego i Służby Bezpieczeństwa) i byłej Komendy Wojewódzkiej MO w Siedlcach.

Do połowy 2003 r. w lubelskim archiwum IPN znalazła się większość z planowanych do przejęcia materiałów, tj. 2400 metrów bieżących akt, w tym z byłych służb specjalnych – ok. 460, policji – ponad 1500, aresztów zakładów karnych i aresztów śledczych – 12, sądów i prokuratur – ponad 100, byłej OKBZpNP – 15. W powyższym zestawieniu 285 mb stanowią kartoteki i ewidencje, a 1,5 mb darowizny.

Cechą charakterystyczną zasobu jest przewaga akt z lat 1944–1956 oraz materiałów pochodzących z okresu wojny i okupacji, a znacznie mniejsza ilość archiwaliów z lat późniejszych (szczególnie z lat 70. i 80.) – zwłaszcza opisujących walkę z Kościołem katolickim i działaczami opozycji, w tym z członkami „Solidarności” – co wynika z metodycznego ich „brakowania”, tj. celowego niszczenia przez funkcjonariuszy SB w

okresie przełomu ustrojowego (1989/1990).

Zamiarem autorów było pokazanie na wystawie fotografii i dokumentów ilustrujących nie tylko ważne wydarzenia z historii Polski z lat 1939–1989, ale także zwykłe epizody, część prezentowanych materiałów stanowią „ciekawostki” archiwalne. Należą do nich m.in. fotografie żołnierzy węgierskich stacjonujących w Chełmie wiosną 1944 r., list żołnierza NSZ przebywającego w Kanadzie, przysłany w 1952 r. do PUBP w Kraśniku, materiały „szpiegowskie” z lat 1948–1956, czy też zdjęcia operacyjne SB z lat 1966, 1968 i 1980.

Celem wystawy jest pokazanie – na przykładzie Lubelszczyzny – charakteru zasobu archiwalnego pozostawionego przez byłe służby specjalne Polski Ludowej oraz instytucje państwowe ściśle z nimi współpracujące w latach 1944–1989. Lubelskie archiwum IPN, gdzie przechowywane są różnorodne materiały, stanowi niewątpliwie ogromną kopalnię wiedzy. Archiwalia te, dostępne od niedawna, wymagają jeszcze gruntownych badań naukowych.

Scenariusz wystawy

Agnieszka Jaczyńska OBEP IPN /Lublin

Mariusz Zajączkowski OBEP IPN /Lublin

Koncepcja plastyczna

Magdalena Śladecka OBEP IPN /Lublin